

Др Георгиос КАПСАНИС

Уједињење „Цркава“*

У последње време се много говори о уједињењу „цркава“. У стварности ради се о уједињењу отцепљених од једне, свете, саборне и апостолске Цркве, инославаца хришћана. Не постоје многе цркве, да би се ујединиле. Једну само Цркву је основао Богочовек Господ. Континуитет те Цркве представља наша, једна, православна католичанска (од *Katholou* = пун, истинит) Црква. Од ове једне, католичанске Цркве, коначно се одцепио Рим 1054. године због одбијања православних да се подчине његовим неканонским захтевима о првенству власти у читавој Цркви и, због других заблуда. Због многих одступања папства, на Западу је 1517. побела борба Протестаната (или Евангелиста) против римокатолицизма, који је одвео западне хришћане у мноштво цепкања. Као што је познато, данас постоје многе стотине протестантских група, нарочито у САД.

Дакле, истинита Христова Црква није разбијена да бисмо говорили о уједињењу Цркава. Напротив, она и поред гоњења и недостатака њених чланова, наставља да држи исто Еванђеље и исту веру у Спаситеља Христа, веру св. апостола и св. отаца. Према томе, погрешно би било говорити о уједињењу „цркава“. С православног гледишта, и ради тачности, можемо говорити само о поновном уједињењу одцепљених од Православне цркве инославаца, који се свесно или несвесно налазе у заблуди или јереси.

Ко не сумњајући верује да је само Православна црква једна, света, саборна и апостолска по св. Символу вере, не треба да говори о уједињењу цркава, него о повратку инославних истинској Цркви. Тако учи најеминентнији савремени теолог о. Георгије Флоровски: „За мене је поновно уједињење хришћана баш светско оријентисање у православљу“. (Беседа 1, 1968. стр. 6).

Али нажалост, данас по овој теми постоји велика конфузија, или због незнања, или због маловерја. Зато често чујемо, чак и из званичних уста, да између православних и инославних не постоји суштинска разлика; да се једна, света, саборна и апостолска Црква састоји од свих „цркава“, православних и неправославних, пошто тобож ниједна историјска црква не може тврдити да има неповређену истину и, да свим силама треба доћи до уједињења са инославнима, па чак и до причешћивања из истог св. путира. Све ово, и мно-

* Чланак, објављен у часопису „Фос“ за јун 1971. године, превео с грчког др М. Петровић.

го што шта друго, представља озбиљно одступање од вере светих Апостола и Отаца и чини јерес, јер погађа темељ вере.

Наш православни народ, који је чувар православне вере, треба да зна истину. А истина је ова:

1) Постоје многе и озбиљне разлике са инославнима. Ове разлике су познате и уче се по школама. Све те појединачне разлике сажете су у учењу о Цркви. Ко представља центар, одлучујући фактор, највиши ауторитет у Цркви? Богочовек Исус Христос или неки човек? По нашем православном учењу предводитељ, непогрешива глава, критеријум и извор Истине је Богочовек Господ и Пресвети Дух, који силази не на једног човека, већ на читаву цркву. По римокатоличком учењу највиши ауторитет и непогрешиви критеријум је један човек, непогрешиви римски папа. Без папе, тобоже, црква не може да постоји нити да буде уједињена. Код протестаната опет критеријум и извор истине није римски папа, него сваки протестант може да изналази истину, или бар део истине, без неопходности ауторитета читавог тела цркве. Значи, у оба случаја имамо један субјективизам, било да се ради о римокатоличком субјективизму или протестантском. Код Римокатолика је један папа. Код протестаната је толико папа колико и самих протестаната.

У дубини, (и код једних и код других) уочавамо исти велики грех: уклањање Богочовека од стране човека. Западњаци, уклонивши Богочовека и поставивши за центар човека, постају човекоцентрични. Човекоцентризам представља суштину свих јереси Запада. Ми, напротив, остајемо у светом богочовечанском предању Православља.

Крајње гледано, читава ова тема је — тема спасења. Ко се може спасти у таквој цркви чији центар није Богочовек, већ „непогрешиви” човек?

Зато ми, Православни, не можемо пристати да се ујединимо са римокатолицима или протестантима све док и даље упорно остају у човекоцентризму. Свако уједињење са инославнима, пре него што се врате богочовечанском предању Православља, представља издају Христа, који се баш због тога оваплотио, страдао, васкрсао, вазнео и, основао своју цркву, да би постао центар спасења нашег и да укине сваки човекоцентризам, који представља: понављање прародитељског греха, егоизам који уништава праву заједницу са Богом и са људима, неверовање у Бога и, отпор човека да се безусловно преда спасоносној благодати Божјој.

2) Једна друга тема, која се често истиче у порукама црквених лица и на ступцима световне штампе је, такозвани заједнички Путир. Кажу, да бисмо постигли уједињење треба да почнемо да се причешћујемо у црквама једни код других. Инославни у нашим црквама, а ми у њиховим. Али како да се причестимо у црквама инославних који су у заблуди? Заједнички Путир претпоставља заједничку веру. Ако имамо различиту веру, а узајамно се причешћујемо, то значи да општиме и у вери инославаца. Ако се ја, као Православни, причестим у једном неправославном храму, то значи да и у вери општим са заблудама неправославних.

Карактеристично је да св. канони наше цркве, које сви треба да поштујемо и држимо, јер су установљени од светих људи и Са-

бор̄а, забрањују, не само заједнички Путир него и заједничко молење са инославнима, а то зато што и просто заједничко молење представља учешће у вери онога с којим се молимо, или, у најмању руку, даје му лажно осећање да није у заблуди те према томе није потребно да се врати истини.

Христос у св. тајнама, култу и догмама је јединствен и не можемо се уједињавати кроз тајне и култ када нисмо уједињени и догматски. Уједињење само кроз тајне и култ представља једну врсту шизофреније и разбијања јединства у Христу. Нови Завет учи да је „један Господ, једна вера, једно крштење” (Еф. 4, 5).

3) Најзад, треба да постане познато да се план Ватикана за „уједињење” Православних са Римом састоји у обостраном развијању добрих односа, контаката, симпозијума, заједничких молитава и општења кроз св. тајне, као и отупљењу свести православних, тако да би се православни навикли да се причешћују у римокатоличким црквама. Када се буде постигло ово, онда ће доћи и до уједињења. Јер шта је друго уједињење до причешћивање у црквама других. То је такозвани лаички екуменизам, јер тобож до уједињења неће доћи одозго од стране епископа и теолога, већ преко народа, који ће се психолошки припремити свим овим средствима да не би реаговао или да не би ометао уједињење одоздо.

План лаичког екуменизма је већ почео да се примењује са успехом. Многи православни, под утицајем климе верске равнодушности, а и под утицајем проповеди протагониста лаичког екуменизма, који кажу: „Какав значај имају догме? Љубав предњачи! Љубав намеће да се ујединимо па иако постоје догматске разлике. Постоје чак и неки православни који су почели да се причешћују и исповедају по римокатоличким црквама . . .”

Хришћанска љубав нам намеће да волимо нашу браћу инославне; да признајемо оно што им је добро; да се молимо и радимо без фанатизма како би им се открила истина православља. Али до овога не сме да дође жртвовањем праве вере и то због неког јединства, које се неће базирати на истини, већ на нагодби, дипломатији и било каквој циљности. Воља Божја је како то изражава Свето Писмо и Свето Предање: **уједињење у истини.**

Овог тренутка, и стално наша једна православна Црква поседује истинито Еванђеље Христово те зато и представља једину наду света. Са овога гледишта, наш највећи допринос за инославне и за цео свет је, да држимо неизмењену и живу нашу свету апостолску и светоотачку веру.